

**ШЫМКЕНТ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ТҮЛЕК МОДЕЛІ
6B01401 - «ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖӘНЕ СПОРТ» БББ**

Шымкент, 2024

Бакалавриат түлегі моделі

Түлектің құзыреттілік моделін әзірлеу сөзсіз Болон процесінің негізгі бағыттарын және қазіргі еңбек нарығының талаптарын іске асырудың шарты. Түлектің құзыреттілік моделі (бакалавриат) белгілі бір дәрежедегі (лауазымдағы), сол немесе басқа бейіндегі маман қандай кәсіби міндеттерді шеше алуы керек деген келесі сұраққа жауап беруге арналған. Шымкент университетінде стейкхолдерлер мен барлық мүдделі тұлғалардың сұраныстарына жауап беретін ЖОО түлегінің заманауи моделін қалыптастырудың негізгі мәселесі кадрлық, оқу-әдістемелік, ақпараттық және материалдық-техникалық қажетті ресурстармен қамтамасыз етілетін болады. Университет мақсатты кадрлық жұмысты жүргізеді, университеттің материалдық-техникалық базасын жоспарлы жетілдіру және саясаты, еңбек нарығында сұранысқа ие бакалавр-түлекті даярлау сапасын қамтамасыз ету.

Білім беру бағдарламасын әзірлеудің нормативтік-құқықтық базасы келесі құжаттарға негізделген:

- "Білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңы;
- Мемлекеттік жалпыға міндетті жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (ғылым және жоғары білім министрінің бұйрығы 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2) (бұдан әрі – МЖМБС);
- Кредиттік технология бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережелері жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқыту (бұйрық Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі №152);
- Жоғары және (немесе) ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (Білім және ғылым министрінің бұйрығы Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 30 қазандағы № 595);
- Білім беруге қойылатын біліктілік талаптары жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беретін ұйымдардың білімі және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесі (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы бұйрығы № 391 жыл);
- Іске асырылатын білім беру бағдарламаларының тізілімін жүргізу қағидалары жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары, сондай-ақ білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізу негіздері және мыналардан ерекшеліктер (Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің бұйрығы 2022 жылғы 12 қазан № 106).
- Еуропалық тасымалдау жүйесін пайдалану жөніндегі Нұсқаулық және кредиттік бірліктердің жинақталуы (ECTS);
- Жоғары сапаны қамтамасыз ету үшін стандарттар мен нұсқаулықтар еуропалық жоғары білім беру кеңістігіндегі білім (ESG).

Білім беру бағдарламасында оқыту және бағалау әдістері құзыреттілік бағытының идеологиясына сәйкес әзірленген және оқытудың түпкілікті

нәтижелеріне негізделген. Білім беру бағдарламаларының құрылымы мен мазмұны толық анықталған. Білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің сұраныстарына сәйкес жаңартылады.

Осы білім беру бағдарламасын әзірлеу кезінде өңірлік еңбек нарығының талаптары ескерілді.

Білім беру бағдарламасы білім беру процесі мен еңбек нарығына қатысушылардың қажеттіліктері мен сұраныстарын ескере отырып әзірленген.

Түлектің моделі - бұл бітірушінің сапалық жүйесі, оның қызметінің нәтижесі.

Түлек моделі

6B01401 – «Дене шынықтыру және спорт» білім беру бағдарламасының мақсаты - Қазіргі еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, зияткерлігімен, жоғары мәдениетімен және төзімділігімен ерекшеленетін дене шынықтыру және спорт бойынша жоғары білікті педагог кадрларды даярлау.

«Дене шынықтыру және спорт» білім беру бағдарламасының міндеттері:

- дене шынықтыру және спорттың мәні мен маңызын тұтастай алғанда ғылыми білімдердің бірлестірілген жүйесі болып табылатын ғылым ретінде мамандардың бойында ғылыми көзқарас қалыптастыру;

- мамандарды дене шынықтыру қызметінің жалпы заңдылықтары туралы білімдермен қамтамасыз ету;

- жеке тұлғаны тәрбиелеу, әлеуметтік қалыптастыру, спортшының дене сапаларын оңтайлы дамыту мен спорттық жетістіктерді тиімді арттыру жүйесінің факторлары жүйесінде дене шынықтыруды қолдану мен дамыту туралы білім беру.

Білім беру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелері

Оқыту нәтижелері	
ON 1	Оқытылатын саладағы білім мен түсініктерді көрсетеді, жан-жақты және үйлесімді дамыған тұлғаны қалыптастыруға ықпал ететін белгілі бір табиғи, техникалық, экономикалық, әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар саласындағы білімді меңгереді, кәсіби міндеттерді шешу кезінде білімді қолданады, Қазақстанның тарихи дамуының негізгі кезеңдерін, заңдылықтары мен ерекшеліктерін терең түсіну және ғылыми талдау негізінде азаматтық ұстанымды көрсетеді.
ON 2	Мифологиялық діни және ғылыми дүниетаным қағидаттары негізінде қоршаған болмысты бағалайды, кәсіби міндеттерді шешу үшін

	инновациялық білім беру технологияларын қолдану негізінде қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана білу, Қазақстан Республикасының негізгі құқықтық актілеріне сәйкес әрекет ету, дене шынықтыру және бұқаралық дене шынықтыру-сауықтыру жұмысы саласындағы халықаралық құқықтық құжаттармен танысады.
ON 3	Осы саладағы Академиялық адалдық қағидаттары мен мәдениетінің маңызын түсіну, әлеуметтік және өндірістік салаларда болып жатқан барлық құбылыстарға жеке баға береді, Қазақстанның қазіргі заманғы оқиғаларының себептері мен салдарын талдау үшін тарихи сипаттаудың әдістері мен тәсілдерін пайдалана біледі, әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану, психология базалық білімдері негізінде тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіптік қатынастардың түрлі салаларындағы жағдайларды бағалайды, жеке және кәсіби бәсекеге қабілеттілік танытады, коммуникацияға қатысушылардың іс-әрекеттерін бағалайды.
ON 4	Дене шынықтыру және спорт саласында одан әрі оқуды өз бетінше жалғастыру үшін қажетті оқыту дағдыларын меңгереді, өзінің моральдық және азаматтық ұстанымын дамытады, дене шынықтыру-сауықтыру қызметтері мен технологияларының менеджменті мен маркетингі туралы қазіргі заманғы егжей-тегжейлі білімді қалыптастырады, мәдени байлық, рухани құндылықтар, Қазақстан мен әлем халықтарының дәстүрлері туралы білімді талдау және қорыту, дене шынықтырудың тарихи дамуының және бұқаралық дене шынықтыру-сауықтыру жұмысының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, конфессиялық және мәдени айырмашылықтарды шынайы қабылдайды.
ON 5	Өзін-өзі дамытады және мансаптық өсу үшін өмір бойы жеке білім беру траекториясын құрады, дене шынықтыру әдістері мен құралдарының көмегімен толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтын ұстанады, пайымдаулар мен білімдерді пайдалану үшін этикалық және әлеуметтік жауапкершілікті ескере отырып, толық емес немесе шектеулі ақпарат негізінде білімді қолданады, анатомиялық және физиологиялық, морфологиялық және морфологиялық, дене шынықтырумен және спортпен шұғылданушылардың жеке ерекшеліктері және олардың жынысы мен жасын ескере отырып, дененің дамуына әсерін анықтайды.
ON 6	Осы саладағы әлеуметтік-этикалық және ғылыми жинақтарды ескере отырып, пайымдауларды қалыптастыру үшін ақпаратты жинауды және түсіндіруді жүзеге асырады, тұлғааралық, мәдениетаралық және

	<p>өндірістік (кәсіби) қарым-қатынас проблемаларын шешу мақсатында қазақ, орыс және шет тілдерінде ауызша және жазбаша нысанда қарым-қатынас жасай біледі, грамматикалық білімдер жүйесін, тиісті ниеттерді белгілі бір тілде білдірудің прагматикалық құралдарын барабар түсіну негізінде лингвистикалық және сөйлеу ресурстарын дұрыс пайдалана біледі.</p>
ON 7	<p>Оқушылардың қабілеттері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, теориялық және практикалық құндылығы бар оқу материалын ұсынады, спорттық-педагогикалық шеберлікті қалыптастырады, психофизиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс жасауда арнайы әдістерді қолданады.</p>
ON 8	<p>Дене шынықтыру және спорт негізінде білім алушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, базалық, ұлттық, таңдалған спорт түрі бойынша оқу сабақтарын, жарыстарды және төрешілік қызметті ұйымдастыра және өткізе біледі, спорттық медицина және гигиена саласындағы білімді көрсетеді, сондай-ақ денсаулығының мүмкіндіктері шектеулі адамдарды қалыпты әлеуметтік ортаға оңалтуға және бейімдеуге бағытталған бейімделген емдік дене шынықтыру және спортты ұйымдастырудың тиімді құралдарын, әдістерін, технологияларын қолданады, дене шынықтыру саласының буындарында ұйымдастырушылық-бұқаралық жұмысты жүзеге асырады; дене шынықтыру және спорт бойынша ғылымды дамытуды және бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз етеді, ғылыми негізде таңдалған спорт түріндегі спорттық даярлау процесін басқарады, дене шынықтыру-сауықтыру қызметінде гигиеналық нормалар мен талаптардың сақталуын бақылайды, спорттық, коммерциялық туризмді ұйымдастыру қағидаларын және альпинизм негіздерін, спорттық коммерциялық саяхаттарды дайындау және өткізу дағдыларын және экстремалды жағдайларда кедергілерді еңсеру техникасы туралы арнайы білімді біледі, туристік базаларда спорттық-ойын-сауық іс-шаралары мен ойындарын өткізеді.</p>
ON 9	<p>Қазақстандық қоғамның іскерлік, мәдени, құқықтық және мәдени-этикалық нормаларын пайдаланады, кәсіби деңгейде білім мен түсінушілікті қолданады, оқытылатын салада аргументтер қалыптастырады және проблемаларды шешеді, дене шынықтыру және спорт ғылыми-әдістемелік саласындағы негізгі әдіснамалық қағидаттар мен дәстүрлердің ерекшеліктерін және осы әдіснамалық мектептердің негізгі өкілдерінің еңбектерін біледі, алған білімдерін кәсіби деңгейде қолдана біледі, жобалайды, құрылыс негіздері бойынша білімді қолданады, кәсіби қызметте спорт ғимараттарын жөндейді және пайдаланады, жабдыққа қойылатын санитарлық-</p>

	гигиеналық нормалар мен талаптарды, спорттық тренажерларды пайдалану кезінде білім алушының өмірі мен денсаулығын қорғау дағдыларын меңгереді.
ON 10	Дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандар үшін маңызды әлеуметтік-гуманитарлық пәндік білімнің барлық негізгі блоктарының сипаттамаларын ашады. Тарихи, философиялық, социологиялық, мәдени, әлеуметтік және коммуникативтік, бұқаралық дене шынықтыру-сауықтыру қызметі саласында кәсіби-нұсқаулық-әдістемелік жұмысты жүзеге асырады, спорттық тамақтанудың дұрыс және ұтымды ерекшеліктерін ескере отырып, олимпиадалық және параолимпиадалық білім беру жүйесінде спорттық даярлықтың әлемдік мәдениетінің жетістіктерін пайдаланады, арнайы дене шынықтыруды оқыту әдістемелерін меңгереді, дене шынықтыру және спорт негіздері бойынша психологиялық-педагогикалық физиологиялық және гигиеналық білімді қолданады, мектепте негізгі спорт түрлерін оқыту әдістемесін меңгереді, мектептен тыс дене шынықтыру-сауықтыру іс-әрекетін ұйымдастырудың тиімді құралдарын, әдістерін, нысандарын анықтайды.
ON 11	ON 11- Әлеуметтік сала саласында әлемде танылған пәнді практикада қолдана біледі, практикалық және кәсіби міндеттерді шешу үшін теориялық және практикалық білімді қолданады, дене шынықтыру мен спортта өлшеу теориясы мен техникасының метрологиялық негіздерін, спорттағы физикалық, психологиялық және техникалық-тактикалық дайындықты өлшеу әдістері туралы білімді, өлшеу және тестілік дағдыларды қолданады, дене шынықтыру мен спорттағы өлшеу нәтижелерін сапалы және сандық бағалайды, белгілі бір спорт түріне мамандану үшін балалар мен жасөспірімдердің спорттық қабілеттерін анықтайды.
ON 12	Зерттелетін салада фактілерді, құбылыстарды, теорияларды және олардың арасындағы күрделі тәуелділіктерді біліп және түсінеді, әлеуметтік – гуманитарлық ғылымдар саласында әлемде танылған пәнді практикада қолдана біледі, талдау әдіснамасын таңдайды, дене шынықтыру және спорт саласының құраушыларын талдайды, әлеуметтік-гуманитарлық тәсілдердің ерекшеліктерін түсіну және бөліп көрсетеді (тұжырымдамалық, әдіснамалық, әдіснамалық), оқу-әдістемелік құралдарды әзірлейді, Оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеп, - заманауи әдістемелер негізінде сабақтар мен сыныптан тыс іс-шараларды өткізуге арналған әдістемелік материалдар және тәрбиеленушілерді тәрбиелеуде және адам денсаулығын нығайтуда және халық арасында аурулардың алдын алуда бұқаралық спорттың

	рөлін анықтайды.
ON 13	Интеграциялық процестердің қазіргі заманғы өнімі ретінде осы ғылымдағы білімді синтездейді, нақты ғылымды, сондай-ақ бүкіл әлеуметтік-саяси кластерді зерделейді, ғылыми әдістер мен тәсілдерді қолдана біледі, ғылыми зерттеулердің нәтижелерін талдай біледі, ғылым мен білім саласындағы нақты ғылыми-зерттеу міндеттерін шеше біледі, ғылыми зерттеулерді дербес жүзеге асырады, ғылыми зерттеулер мен академиялық жазудың әдістерін біледі, әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдардың негізгі ережелері мен әдістерін, оның ішінде психология мен педагогика өмірдің түрлі салаларында және дене шынықтыру мен спортта қолдана алады.
ON 14	Зерттелетін саладағы проблемалардың дәлелдері мен шешімдерін қалыптастырады, әлеуметтік, этикалық және ғылыми жинақтарды ескере отырып, пайымдауларды қалыптастыру үшін ақпаратты жинап түсіндіреді, дене шынықтыру және бұқаралық дене шынықтыру-сауықтыру қызметі саласында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді, жаңа зерттеу әдістерін өз бетінше меңгеру қабілетін көрсетеді, ғылыми зерттеулерінің нәтижелерін түсіндіреді, олардың теориялық және практикалық маңыздылығын анықтайды.
ON 15	Ғылыми зерттеулер мен академиялық жазудың әдістерін біледі, оларды оқытылатын салада қолданады, дене шынықтыру және спорт саласындағы озық білімге негізделген білімді көрсетеді, теориялық және практикалық білімді оқу-практикалық және кәсіби міндеттерді шешу үшін, әрі қарай оқуды өз бетінше жалғастыру үшін қажетті оқыту дағдылары қолдана біледі.

Түлектің кәсіби қызметінің мінездемесі

«Дене шынықтыру және спорт» білім беру бағдарламасы түлектерінің кәсіптік қызмет саласы. Оларға: дене шынықтыру, дене тәрбиесі, спорт (бұқаралық спорт түрлері, балалар мен жасөспірімдер спорты, параолимпиадалық спорт), дене шынықтыру рекреациясы, тұрғындарды дене шынықтыру және емдік дене шынықтыруы тәсілдері арқылы сауықтыру, бейімделу дене шынықтыруы.

Бітірушінің кәсіби қызметінің объектілері: мектепке дейінгі мекемелер мен мектептерде, колледждерде дене шынықтыру мұғалімі; спорт мектептерінде жаттықтырушы, спорттық бағдардағы ғылыми мекемелерде қызметкер.

Кәсіби қызмет түрлері: 1. Оқытушылық, 2. Тәрбиелік, 3. Әдістемелік, 4. Зерттеушілік, 5. Әлеуметтік - коммуникативтік

Бітірушінің кәсіби іс-әрекетінің міндеттері. Білім беру бағдарламасының түлектері келесі кәсіби қызметті жүзеге асыра алады:

Ұйымдастыру-басқару қызметі:

- Қазақстан Республикасының және әкімшілік-аумақтық бірліктердің (округтердің, аудандардың, қалалардың, облыстардың) экономикалық және әлеуметтік дамуының әртүрлі салаларында басқарушылық қызметті жүзеге асыру;

- стратегиялық және тактикалық жоспарлаудың, менеджменттің ең тиімді әдістерін, ережелері мен рәсімдерін қолдану;

- жалпы мемлекеттік мүдделердің басымдығын сақтай отырып, оларды жүзеге асырудың жергілікті факторлары мен жағдайларын ескеретін ғылыми негізделген шаруашылық шешімдер қабылдау.

Өндірістік-басқару қызметі:

- осы процеске оң ықпал етудің әкімшілік-экономикалық тетіктерін жетілдіру жөніндегі қорытындылар мен ұсыныстарды тұжырымдау мақсатында аумақтардың, әкімшілік аудандардың және облыстардың әлеуметтік-экономикалық даму процесін сипаттайтын көрсеткіштерге салыстырмалы талдау жүргізу;

- басқарудың қазіргі заманғы қағидаттарын қолдану, әзірленген ғылыми-әдіснамалық және ұйымдастырушылық-технологиялық басқару базасын пайдалану;

- мемлекеттің, экономика салаларының және өңірлердің экономикалық стратегиясын қалыптастыру, стратегиялық жоспарлау және ағымдағы қызметті жоспарлау, олардың орындалу тиімділігін талдау

Жобалау қызметі:

- экономиканың көп құрылымы және оның бәсекеге қабілеттілігін арттыру жағдайында тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің экономикалық және әлеуметтік даму перспективаларын ғылыми негіздеу үшін жоспарлы-болжамды есептеулер жүргізу;

- заң шығару бастамасын көрсетуде жергілікті өкілді органдардың белсенділігін ынталандыру мақсатында талдамалық, анықтамалық, нормативтік-нұсқаулық және басқа да материалдар дайындау.

Түлектің құзыреттілік моделі

Бітірушінің құзіреттілік моделі ЖОО-дағы оқу үдерісін ұйымдастыруға және оның мазмұнына бағдар болып табылады. Қазіргі өмір түлектен кәсіби білім мен дағдыларды ғана емес, сонымен қатар басқалармен тиімді қарым-қатынас жасауды, кәсіби және әлеуметтік ортадағы өзгерістерге икемді жауап беруді, өзін тұлға және кәсіби маман ретінде үздіксіз дамытуды талап етеді. Өмір шындығы талаптарын ескере отырып, бітірушінің моделі жас маманды дайындаудың тұтастығы мен жүйелілігін қамтамасыз ететін кешенді, пәнаралық байланысқа негізделген.

Бітіруші модель – университетте оқу нәтижесінде алынған және оның жеке және кәсіби қасиеттерін біріктіретін болашақ маманның тұлғалық стандартының ғылыми негізделген, егжей-тегжейлі сипаттамасы.

Университеттегі кәсіптік білім берудің мақсаты – жастарды әртүрлі кәсіби және өмірлік жағдайларды сәтті шешуге, ұжымда белсенді жұмыс жасауға, жауапкершілікке тәрбиелеу қажеттілігі.

Бітірушінің құзыреттілік моделі екі құрамдас бөлікке негізделген – әмбебап және кәсіби құзыреттілік.

Әмбебап құзыреттіліктер болашақ маманның қоғамда, күнделікті өмірде әрекет етуіне, дүниені қабылдауына, ондағы болып жатқан оқиғаларды бағалауға, өзіндік ұстанымын анықтауға және жүзеге асыруға мүмкіндік беретіндіктен, бітірушінің оқытудың кез келген саласындағы құзыреттілігінің негізі болып табылады. Әмбебап құзыреттер – қызметтің кез келген саласында жеке әлеуетті сәтті жүзеге асыру қабілеті.

Кәсіби құзыреттер саладағы нақты атрибуттарға негізделеді және маманның нақты кәсіби жағдайда мақсатқа сай әрекет етуге, әртүрлі кәсіби мәселелерді шешудің әдістерін, формалары мен жолдарын табуға, сондай-ақ жұмыс нәтижелерін бағалауға дайындығы мен қабілетін куәландырады. оның қызметі. Кәсіби құзыреттілік білімдерді, дағдыларды және дағдыларды, сондай-ақ бар немесе ықтимал өндірістік мүмкіндіктер мен ресурстарға сәйкес кәсіби мәселелерді өз бетінше немесе әріптестермен өзара әрекеттестікте икемді шешу қабілетін қамтиды.

Бітірушінің құзыреттілігі БББ игеру процесінде қалыптасады, МЖМБС, Ұлттық біліктілік шеңбері және кәсіптік стандарттар негізінде анықталады.

Оқытудың нәтижелері мен құзыреттері білім беру бағдарламасының мазмұнын анықтайды және қазіргі еңбек нарығының талаптары негізінде, сондай-ақ бітірушілердің азаматтық кемелденуін және жұмысқа қабілеттілігін қалыптастырудың әлеуметтік міндеттерін ескере отырып белгіленеді.

Білім беру бағдарламасын меңгеру нәтижелері бітірушінің алған құзыреттерімен анықталады, яғни. оның кәсіби қызмет міндеттеріне сәйкес білімін, дағдысын және жеке қасиеттерін қолдана білу қабілеті.